

FOAIA DIECEZANĂ

Organ al Epărhiei gr. or. rom. a Caransebeșului

APARE DUMINICA

Prețul abonamentului:

Pentru Austro-Ungaria pe an 10 coroane
" " " pe $\frac{1}{2}$ de an 5 cor.
" România și străinătate pe an 14 fr.
" " " " pe $\frac{1}{2}$ an 7 "

Prețul inserțiunilor:

Pentru publicațiuni oficiale, concursuri, edicte etc. publicate de 3 ori, dacă conțin până la 150 de cuvinte 6 cor., până la 200 de cuvinte 8 cor., de aci în sus 10 coroane.

Manuscrisurile să adresează la redacțiunea

„FOAIA DIECEZANĂ“

iar banii de prenumerațiune și inserțiuni la Administrațiunea Tipografiei și Librăriei diecezane în Caransebeș. — Telefon Nr. 30.

Nr. 5768 B. ex. 1909

Prea Onoratelor Oficii protopresbiterale și Onoratelor Oficii parohiale!

În anul trecut 1908 s'a împlinit un secol, adică o sută de ani, dela nașterea marelui și nemuritorului nostru arhiepiscop și mitropolit Andreiu baron de Șaguna.

Pentruca credincioșii bisericii noastre să-și arate mulțămîta și venerațiunea față de fericitul în Domnul marele metropolit, pentru binefacerile ce s'au revărsat asupra bisericii noastre prin munca neobosită a vieții sale jertfite pentru binele bisericii și a neamului nostru, s'a luat hotărârea cuvincioasă din partea Prea Veneratului Conzistoriu metropolitan, în urma concluzului congresual Nr. 131 din anul 1906.

Astfel în vederea aci atinsei hotărâri dispunem următoarele:

1. Duminică în 4/17 Octomvrie a. c. în toate sfintele noastre biserici să se celebreze părăstas solemn pentru odihna sufletului în Domnul fericitului marelui arhiepiscop și mitropolit Andreiu baron de Șaguna, și anume, unde sînt mai mulți preoți, toți preoții au să servească la părăstas.

2. Celebrarea acestui părăstas să se anunțe în sfintele biserici cu 8 zile mai înainte, invitându-să credincioșii ca să ia parte în număr cât mai mare la serviciul dumnezeesc.

La finea parastasului să se ceteasca cu glas înalt și răs-picat cuvântarea panegirică, compusă de Înalt Prea Sfințitul arhiepiscop și metropolit Ioan Mețianu, care să trimită în alăturare sub:

3. Tot Duminică în 4/17 Octomvrie a. c. are să se țină și sărbare școlară, cu care ocaziune să se arate tinerimei școlare, cu cuvinte ușor de înțeles și în mod acomodat priceperii ei cine a fost fericitul metropolit, și pentru ce să cuvine să-i cinstim memoria și să ne rugăm pentru fericita odihnă a sufletului său. Programul acestei sărbări școlare să va compune din partea preoților și învățătorilor în înțelegere comună.

Toate acestea să se facă cu datorita pietate, pentruca prin pietate și evlavia noastră să se preamărească Tatăl Ceresc.

Caransebeș în 17 Septemvrie 1909.

Filaret Musta m. p.

Arhimandrit, Vicariu episcopesc

Nr. 5836 Șc. ex 1909.

Notă oficială

„Reuniunea învățătorilor români dela școlile confesionale din dieceza Caransebeșului,„ își va ținea adunarea generală din anul acesta în Cacova în 28 Septemvrie (11 Octomvrie).

Deci aducându-să acoasta la cunoștință publică, învățătorii și învățătoarele dela școlile noastre să îndatorează a lua parte la adunarea generală, iar comunele noastre bisericesti să plătească învățătorilor și învățătoarelor competențele lor spre acest scop.

Caransebeș în 19 Septemvrie 1909.

Filaret Musta m. p.

Arhimandrit, Vicariu episcopesc

Chestia noastră bisericească

VII.

Evoluția școalei și a presei dă, în timpul mai nou, și la noi Români roade tot mai îmbielșugate, școala strâmtorînd întunerecul din popor, iar presa grijind de hrana trebuincioasă pentru întărirea lui sufletească. Acești doi factori, de altfel atât de îmbucurători, pot deveni foarte primejdioși pentru Biserica noastră, dacă ea va mărgini, ca și până acum, pătrunderea luminii legii lui Cristos în masele poporului numai la predarea învățământului religios în școală, la catihezațiile cu tineretul și la predicile preoților, și va ținea acea lumină și mai departe supt obrocul lipsei aproape totale de Biblii și alte cărți religioase și morale întocmite anume pentru popor. Căci poporul, el singur, apăsător de atâtea nevoi, caută să cetească felurite scrieri, dând chiar bani pe ele, îmbrățișază cu căldură înființarea societăților de cetire, aleargă cu sete la izvorul dătător de lumină al cărților și al tuturor scrierilor, și este o adevărată bucurie și mângâiere pentru noi toți, când vedem atâtea biblioteci populare tipărind broșuri ieftine de felurite științe profane și răspândindu-le în toate părțile în zeci și sute mii de exemplare. Și nu exagerez, când grăiesc de această sete de cetire la popor. Avem de pildă o societate de cetire și în Pătrăuț pe Suceavă și mărturisesc sincer, că într-o Duminecă am rămas uimit, când am văzut localul ei plin de membri și pe fiecare cu câte una, două sau și mai multe cărți în mână, iar bibliotecarul mi-a arătat dulapul de cărți aproape gol, și un caiet, cu însemnarea numelui împrumutătorilor, umplut gata și altul nou în loc.

Fac acum o mică digresiune.

Parohienii mei, având concentrate în casa lor națională „Viitorul” biblioteca și banca sătască, societatea „Arcașul”, prăvălia, o sală spațioasă pentru petreceri și o concesiune pentru vânzarea de băuturi, au început a fi harnici celitori. Dar „ah! eu nu știu de mai este altă comună în Bucovina, unde să se facă de sânta taină a căsătoriei atâtea bajjocură, câtă se face în Pătrăuț pe Suceavă” Și „mai sânt între voi (Pătrăuțenilor) și de aceia, ce socot că văd așa de bine, cum nu mai vede nime altul, și tocmai din pricina acestei sumeții nu se sfîiesc a zgăria pe furis trupul încă tot răstignit al bietului nostru bine obștesc, dorind să se infrupte măcar cu o picătură de sânge din el”. Și „foarte mult ași trebui să scriu, dacă ași vrea să înșir toate păcatele, câte se fac încă în Pătrăuț în privința datoriei creștinești către aproapele.”¹ Concesiunea de băuturi l-a silit pe comitetul societății „Viitorul” să înființeze în timpul din urmă o societate nouă, în care ceice vor să intre au să primească numai următorul bilet tipărit: „Bilet de intrare la societatea trezicii pe viață” „Mântuirea”. Juruiesc ina-

intea lui Dumnezeu și a tuturor martorilor de față, că măcar de ași bea orice băutură, voi fi treaz toată viața alături în casa mea, ca să dau pildă bună soției mele și copiilor mei, cât și la cumătrii, nunți, hramuri și la orice fel de petreceri și prilejuri, je din satul meu sau ori și de unde ar fi. La hramul din Pătrăuț pe Suceavă nu voi da nici unui hram băuturi până la amefire, și venind vre unul la casa mea numai cât de puțin amefit, nu-i voi mai da nici un strop de băutură. Așa să-mi ajute Dumnezeu, să-mi mântuiască traiul de aici și sufletul, și să deie sănătate și tot binele soției mele și copiilor mei. Amin. (Iscălitura mea)

Dintre multele cauze ale înființării acestei societăți, dau aici numai una: Parohianul meu Teodor Bucevșchi mi-a spus, că un fecior beat umbla să-l ucidă la cabinet (casa națională). Mai departe el mi-a grăit cam așa: „Eu nu mai pot suferi cele ce se întâmplă la cabinet. De aceea nici nu mă mai duc acolo, ci Dumineca și sârbătoarea merg la șvabii din Ițcani (cei cu Biblia), unde și ei se adună la cabinetul lor și îți e mai mare dragul să-i ascuți, cât de frumos grăiesc și se pun la cale despre lucrul câmpului cu mașinele de cosit și de sămănat și despre toate nevoile. Acolo aferim că-ți place să stai la sfat și eu am învățat multe dela dânsii și am mare folos!”

Cazul fugii analfabetului Teodor Bucevșchi dela întunerecul cabinetului din Pătrăuț pe Suceavă la lumina cabinetului nemților din Ițcani mi s-a arătat foarte clar seceta, foamea și urgia, de cari am amintit, și numai decât trebuie să fie pentru noi Români un vecinic *memento*, că numai în lumina soarelui Cristos avem să căutăm busola, menită să ne indice calea spre adevărata fericire și mântuire.

Nu-i vorba, omul are mare folos și din cetitul cărților celor bune lumești, dar numai cu luminile lor el tot în întunec ar rămânea pe vecie. Luminile acestea le putem asemăna cu stelele nopții, dintre cari unele sânt luceferi, altele stele mai mari și altele mai mici. Dar oricât de frumos ar luci toate stelele la un loc, numai la lumina lor înzadar te ostenești a vedea cum să cade. Noaptea noapte rămâne.² Întreb dar: unde sânt măcar scrierile religioase și morale alcătuite anume pentru popor și menite să concureze cel puțin în a suta parte zecile și sutele de mii de exemplare ale bibliotecilor profane, ce le avem până acum, și astfel să împrăstie măcar cât de puțin întunerecul nopții noastre și să roueze măcar ceșceva în cumplita și nesuferita noastră secetă pierzătoare de suflete? Mărturisesc că mi-am dat toată silința să bag în biblioteca societății de cetire „Viitorul” cât să poate de multe cărți de științe a legii dumnezeiești, dar, credeți-mă, numărul lor e cu foarte puțin mai mare decât numărul degetelor dela o mână. Cauza? Da de unde să le cumpăr? Cât despre sfânta Biblie, întocmită anume pentru popor, nu mai întreb nimic

¹ „Binele nostru obștesc”, monografie culturală a comunei Pătrăuț pe Suceavă Cernăuț 1908, pag. 38, 41 și 50.

² Ibid pag. 43.

căci să știe că n'o avem. În privința aceasta noi stăm cu mult mai rău decât creștinii de pe timpul sfântului Ioan Gură de aur, care în cuvântul 2 al *capitolului 1* dela Matei, iată, ce scrie: „*Nu sânt călugăr, zice, am muiere și prunci și port grijă de casă. Aceasta este care toate le strică ca o boală, căci socotiți că e numai datoria călugărilor a cetii Sfintele Scripturi, de vreme ce cu mult mai vărtos vouă este de lipsă a le ceti, că cei ce petrec în mijloc* (adecă în mijlocul ispitelor lumii) *și în toată ziua se rănesc, au mai mare lipsă de leacuri*“.

Cuvintele acestea ne învață că laicii au mai mare datorie decât chiar călugării de a cetii Sfintele Scripturi, ne învață că, dintre laici, au cea mai mare lipsă de leacurile Sfintei Scripturi tocmai oamenii cu muiere, cu prunci și cu grija de casă, deci chiar umiliții și apăsații de toate nevoile; în sfârșit ele ni arată clar, că muștrarea pentru necetirea Sfintelor Scripturi *li să pulea face*, pe vremea sfântului Ioan Crizostom, și celor mai sărmani creștini, pe când astăzi, dacă un preot român de ori și unde și-ar permite să o facă păstoriiților săi, el numai decât ar trebui să audă: „*Da de unde să mi le cumpăr?*“

VIII.

Și acum, tineri frați teologi români de pretutindei, cătră voi îmi îndrept cuvântul. Iertați că vă grăiesc așa de familiar, dar adânc simțite și fierbinți sânt vorbele ce vreau să vi le spun, și mult doresc, ca ele tot așa de adânc să-și facă loc în sufletele voastre, inflăcărându-le în tot decursul traiului vostru. Vă spun mai întâi cu nespuse bucurie și mulțămire sufletească, pe baza informațiilor celor mai competente, că mult așteptatul și doritul *Institut biblic românesc*, merit să deie Sfânta Biblie și o bibliotecă religioasă-morală foarte ieftină pentru masele popoului nostru cărturar, va fi încurând realitate. Cel mult până la primăvară vom avea Biblia T. N. cu 18—20 bani exemplarul pentru popor. Noi stăm dar în preajma începutului unei vieți cu totul nouă în sfânta noastră Biserică. Ca să fie ca viața vieților până la *izvorul de apă curgătoare în viața de veci* (Ioan 4, 14), pe voi, generația tânără a preoției noastre de mâne, vă așteapta cea mai înaltă glorie, anume să luați, cu toată hotărârea și seriozitatea, sarcina cea ușoară și jugul cel bun al lui Cristos asupra voastră, și să vă faceți aievea cei mai iubiți prieteni, frați, surori și chiar mama Mântuitorului nostru.

Aceasta însă e cu neputință numai pe temeiul studiilor teologice dela institutele ce le avem, căci ele indică, cum am spus, în liniamente de tot generale, numai căile, pe cari ai să umbli, ca să te faci aceea ce trebuie să fi, dacă nu vrei să ți se atribue numele de *năimit și ucișag de oameni*. Fiindu-ți groază de acest nume, trebuie să te hotărești tu singur a percurge căile indicate cu toată stăruința, și nu numai câtva timp, ci toată viața ta. Din început căile acestea poate li s'ar părea unora cam obositoare. Dar cu cât mai mult se vor sili a le cunoaște, ele li vor

deschide cu atâta mai multă lumină și așa frumuseți nevisate, încât chiar de ar vrea să se opriască în loc, nu vor mai putea, căci necurmat vor da de surprinderi tot mai fermecătoare, de cari sufletul simțește cele mai nobile și cele mai înălțătoare desfătări, și așa mereu e împins tot înainte, spulberându-i-se, cu ceața cea mai ușoară, toate amărăciunile mizeriile zilnice, și umplându-i pe de atâta mângăere și fericire, încât, în mijlocul tuturor fulgerilor și trăsnetelor, ce s'ar descărea asupra lui, el plutește în seninătatea, pacea, liniștea și mulțămirea cea mai desăvârșită, luptând cu cea mai uriașă putere numai pentru răspândirea razelor dătătoare de viață împrejurul său și exclamând ca în extasă: *Dumnezeule, ce nespuse de mândră e lumea Ta, când Tu ești inima și sufletul omului, și cât de ușor de furat atunci jugul vieții!*

Căile acest-a să le cântați, fraților, ori care v'ar fi destinul viitorului. Împrietenindu-vă dela începutul carierii voastre cu cei mai credincioși soți de călătorie ai preotului adevărat, *cartea și condeiul*, să vă siliți a țântui mintea, simțirea și voia și a celui mai slab cărturar român cu zugrăvirea celor mai frumoase icoane vii ale adevărilor celor vecinice în neasemănatele colori ale dulcelui grai din vechile noastre cărți sfinte, și prin mijlocirea tiparului Institutului biblic românesc să le dați popoului. Izvorul cel mai mănos pentru astfel de icoane îl veți afla negreșit în nesfârșita bogăție a Sfintei Scripturi și a clasicilor sfintei noastre Biserici. Eu am constatat numai adevărul în broșurica mea. „*Citiți, citiți, ce poate credința în Dumnezeu*“, scriind la pagina 98:

(Urmează).

Invățătura bisericii ortodoxe

III. Existența lui Dumnezeu dovedită prin lume.

A doua, materia nu e vecinică, cum am văzut mai nainte. Acum să ne mulțămim a răspunde la obiecțiunea principală, cu ajutorul căreia cei necredincioși cred că pot scăpa de rigoarea raționamentelor creștine. Ei zic că materia nu poate fi nimicită de mijloace omenesti. Prin urmare ce nu poate fi nimicit, a existat totdeauna. Să vedem cum își dezvoltă ei sistemul lor falz. Materia e indestructibilă și această însușire a ei, presupusă multă vreme din partea științei, acum este adevăr pozitiv de când cu descoperirile admirabile ale lui Lavoisier. El a demonstrat că aceeaș cantitate de materie subzistă totdeauna, orcare ar fi schimbările cărora este ea espusă. De ardem o bucată de lemn, balansa chimistului dovedește că nici o părțicea de materie nu s'a pierdut. Nici un atom de carbon ce conține lemnul n'a pierit imbinându-să cu idrogenul și oxigenul. Esperiența arată că astfel să are și la alte corpuri. Formele supt care ele ne apar sânt pieritoare, dar substanța lor nu.

Ce să poate conchide de aici? răspundem noi. De aici urmează numai că ceva nu sfârșește, dar nu

că n'are început. Fiindcă Dumnezeu menține în existență elementele lumii, de aci nu urmează că el nu le-a produs. Din aceasta să deducem numai, cum zice fer. Augustin, că Dumnezeu a făcut toate ca să fie (Deus creavit ut essent). De altă parte, cine ne poate dovedi că puterea lui suverană nu va interveni odată să arunce lumea materială în nimicnicia de unde a fost scoasă?

Necredința, prin urmare, nu poate obiectiona nimic serios când rațiunea și știința afirmă, cu lumea nu e vecinică.

B. Lumea a avut început.

Acest început însă de unde vine? Nu-l poate avea din nimic, căci din nimic nu să poate face ceva. Dar ea nu s-a luat începere nici dela sine însă, căci înainte de a lucra trebuie să existe. Așadar nu rămâne alta decât a presupune că lumea s-a luat începere dela o ființă ce exista înainte de ea și care totdeauna a existat. Această ființă vecinică și deci necesară, neschimbăcioasă, infinită să numește: *Dumnezeu*. El e cauza primară a tot ce există.

Milton pune în gura strămoșului Adam cuvintele: „Tu soare, voi păduri, coline, văi, deosebite animale, știți voi cum să cheamă celce m'a făcut pe mine? Adam consultând rațiunea lui trebuia să se înalțe la Dumnezeu și într'ansul să afle origina sa și origina a tot ce există în jurul lui. Toate în lume își au glasul lor: iar acest glas proclamă ne'nterupt existența lui Dumnezeu”.

2. Mișcarea în lume dovedește existența lui Dumnezeu.

Lumea nu ne arată numai fenomenul existenței, ci și că în ea este mișcare, și această mișcare e probă pentru existența lui Dumnezeu.

a) *Toate să mișcă în univers*. Electricitatea, lumina, căldura, magnetismul, atracțiunea își manifestă energia lor în fenomene puternice și ne'nterupte.

Dar cine pune în mișcare aceste puteri? Cine le dirige? Cine le regulează și măsoară exerciarea? E poate vr'un om? Ba! căci orcât de mult căutăm a fi mari, totuș sântem pitici față de întinderea vastă a lumii! Cât de ne'sămnată e multiplicitatea și variația mișcărilor noastre în mișcarea universală! Mai toate merg fără noi și noi sântem buni bucuroși că putem întrebuința puterile ce nouă nu ne datoresc cu nimic.

Fără îndoială, că cine privește hotărâle globului nostru, aceste energii multiple, știe că aceste mișcări diverse să leagă una de alta într'o continuitate fără sfârșit. Razele soarelui să scaldă în apele râurilor, să fac nori, acești nori să umplu de electricitate, fulgere străbat atmosfera, vaporii de apă cad pe pământ ca ploae. Unul din cele mai frumoase capitole ale științei moderne este acela: Despre conversiunea forțelor în natură.

Dar de unde vine această varietate infinită a fenomenelor materiale? Orce mișcare e precedată și

urmată de altă mișcare. Cine e însă întâiul motor? Să punem o sută de bile în linie dreaptă și vom vedea că mișcarea ce a primit-o întâia bilă să comunice succesiv celorlalte; dar o mână a trebuit să lovească întâia bilă. Și chiar dacă împrejurările nu ne-ar permite să vedem mâna aceea, mintea noastră s-o gândește. Tot așa să întâmplă când sânt așazate în rând, d. e., mai multe scaune. Dacă cineva lovește scaunul dintâi, acela cade peste al doilea, il răstoarnă, al doilea răstoarnă pe al treilea etc. Ele n'au căzut însă de sine, ci a fost cineva care a dat întâia lovitură, a produs întâia mișcare. Astfel trebuie și în univers să fie o întâie cauză mișcătoare, un întâi motor.

Nimic nu să mișcă de sine, chiar de am lua această mișcare în înțelesul mai larg; adecă în înțelesul că însemnează trecerea dintr'o stare într'alta. Chibritul nu să aprinde de sine; tunul e încărcat, o putere de destrucție și moarte doarme în pârteții lui, dar această putere trebuie deșteptată. Ghinda e sămănată în pământ, dar ea nu va încolți fără umezală, lumină, care provoacă forța vegetativă dintr'ansa. Nici un chimist nu va afirma că combinațiuni să fac de sine însele prin energia afinității, ci va zice că așa ceva e imposibil: afinitatea e putere, e un fel de resort închis; acest resort însă trebuie deschis de o forță străină, trebuie pus în libertate: afinitatea va săvârși combinație numai prin contact, scânteie ori strop de apă.

(Urmează)

Știri

WJ
Examenul de calificare cu candidații de profesori s-a ținut la 16 și 17 l. c. și s-au prezentat la examen: Aureliu Bălea, Toma Birescu, Patriciu Drăgălina, Ioan Mitariu, Gheorghe Nicorescu, Gheorghe Popoviciu, Nicolae Popoviciu (din Bocșa română), Nicolae Popoviciu (Zăguzeni), Toma Porumb, Traian Simu, Romulus Șandru, Victor Sciopone și Ioan Vida. Au obținut calculul general **distins**: 2, **bun**: 5, **suficient**: 6.

Distincție. Maj. Sa împăratul și Regele Francisc Iosif I a conferit eruditului profesor dela Facultatea teologică din Cernăuți, P. C. Sale, **Eusebie Popovici**, din incidentul trecerii sale la penziune, titlul de consilier aulic. Adresăm eruditului bărbat cele mai sincere felicitări.

Societatea de lectură a teologilor ort. români din Arad s'a constituit pe anul școlar 1909/1910 în modul următor: 1. Președinte: **Auram Sădeanu**, prof. sem. V-Președinte: **Demetriu Morariu**, teol. c. III. Notar I: **Ioan Cioara**, teol. c. III. Notar II: **Solomon Duma**, teol. c. I. Cassar: **Sava T. Seculin**, teol. c. II. Controlor: **Iuliu Hălmăgian**, teol. c. III. Bibliotecar: **Dimițrie Roșcău**, teol. c. II. V. Bibliotecar: **Teodor Ciuhandu**, teol. c. I. Econom: **Liviu Dehelean**, teol. c. II. Membrii în comisia literară: **Virgil Bulz**, teol. c. III. **Sabin Stefea**, teol. c. III. **Gheorghe Petrișor**, teol. c. II. **Aurel Budiu**, teol. c. II. **Gheorghe Cosma**, teol. c. I. **Gheorghe Constantin**, teol. c. I. Membrii în comisia revizoră: **Traian Barzu**, teol. c. II. **Corneliu Leucuta**, teol. c. I. Secretar: **Ioan Jurca**, teol. c. II.

Mulțămire publică. Din incidentul răposării dnei **Elisaveta Popovici**, născută Cocora din Petrovasila, preotul din Seleuș, Mult On. Domn **Stefan Popa** și soția **Maria** au dăruit „fondului de ajutorare Ioan Popasu” suma de 20 coroane în loc de cunună peitoare.

Primească marinimoșii dăruitori cele mai călduroase mulțămite, iar sufletul răposatei *Elisaveta* să se odihnească în sânurile dreptilor în împărăția cerească!

Rezultate frumoase. Să scrie că din incidentul sărbătorilor aranjate în Alba-Iulia cu ocaziunea adunării generale a Societății pentru fond de teatru, s'au încasat peste tot 9700 coroane, la ce adaogându-se darul de 10000 coroane al Dnui Dr. I. Mihu dau suma întreagă de 19.700 coroane. Ce poate face însuflețirea pentru scopuri culturale! Nu banii ne lipsesc nouă așa mult, ci însuflețirea, iar aceasta nu să poate cumpăra niciunde, ci trebuie o creștere națională îndelungată, cu fapta și vorba, condusă de idealuri și nu de principii egoiste.

Anunțare. Ceice voesc să ia parte la Adunarea generală a învățătorilor și la sfințirea bisericii din Cacova, *cel mull pînă Miercuri la 23 Septemvire (6 Octomvire nou)*, să se anunțe d-nului *Ion Opresanu*, președintele comitetului parohial în Cacova; iar pentru participarea la banchet să se anunțe d-nului *Simeon Popescu*, contabil la banca „Plugarul” în Cacova (*Kakova, Krassó-Sörény megye*)

Descoperire istorică. La gurile râului Don s'au descoperit ruinele unor case grecești și mai multe morminte, în care să aflau lănci, săbii și obiecte de casă; să crede că aci ar fi fost o colonie grecească.

Noul Iona. Revistele istorisesc că în luna Iunie anul acesta pe coastele insulelor Lalelandine mai mulți pescari zăriră o balenă și o răniră mortal. În momentul, când feara să zvărcolea și să lupta cu moartea, a răsturnat cu coada ei o luntre cu pescari. Cei din luntre au fost aruncați în mare, dar au fost scăpați de tovarășii lor, afară de doi. Mai târziu unul a fost găsit mort, al doilea nu. Balena, moartă, a fost dusă la pescărie și începură s'o grijască și după lucru de o zi și o noapte ajungând să desfacă stomacul balenei au aflat acolo pe soțul lor pierdut, Iacob Bartoley, încă viu, dar leșinat. Pescarii cu multă greutate l-au readus la simțiri; abia după trei săptămâni însă ș-a recăpătat intelectul și toate simțirile și a fost în stare să istorisască cele întâmplate. Trei zile și trei nopți Bartoley a stat în pântecul balenei.

Din Colectiunea de predici a profesorilor Dr. Tar-navschii-Dr. Vouitschi a apărut tomul I. Se avizează deci toți cei interesați, că zilele acestea se va face expediția opului, și anume celor cari l-au prenumărat și solvit la timp, li se va trimite francat, iar celor întârziiați numai dupăce vor fi răspuns prețul în mod *anticipativ*, dimpreună cu portul postal, așadară 6 cor + 30 fl. Pentru expediția recomandată are a se mai adauge suma de 17 fl. Se observă, că la dorința opul se trimite și compactat pentru câte 1 cor. de fiecare tom. Orice sume sânt a se trimite numai pe adresa: *Dr. Dimitrie Cioloca*, profesor în Caransebeș, la care unic se și poate procura opul.

Rectificare. Ni-se cere rectificarea notiței din Nr. al „Foi Diecezane” referitoare la comitetul Societății femeilor române din loc în senzul acela, că președintă a acestei societăți a fost aleasă dna *Berla E. Bijs*.

Secretul, prin care omul se poate inavuți*, îl descopere marele predicător baptist Spurgeon (rep. 1892) în următoarele: „Acest secret să numește: a lucra cu bărbăție. Lenea nu aduce decât dărze și sărăcie. Sudoarea feței este unicul material, din care să poate face aur. Celce nu voește a asuda, nici nu va avea. Celce voește să aihă ouă de pasere, trebuie să se urce pe pomi. Dela cămeșa cârpită ajunge omul o haină mai bună. Celce nu se rușinează a purta cătrînja, în scurtă vreme poate umbra și fără de ea. Mă credeți pe mine: omul poate înna inta numai paș; și așa nu așteptați odată să fiți bogați: Ori și cât de Iacom ai fi după câștig, pentru aceea grămada de bani nu să va mări. Încet și sigur este mai bine ca iute și șovăind. Dobânda zilnică prin munca întinsă, mai îngrabă ridică omul decât speculațiunea cu noroc din când în când. Pești mici sânt mai dulci. Cu puțin mai mult, este tot ceva mai mult după cum zice și porcul când prinde un vermuleț. În toată ziua o viță, face într'un an o funie. O peatră pusă peste alta fac o casă. Mai întâi trebuie omul să se târăce și apoi să umble, și să umble și apoi să fugă, și să fugă și apoi să se care. Cu cât mai iute se grăbește cineva a se îmbogăți, cu atât mai anevoe va ajunge acolo. Graba îi pică preste picioare. Ceice se urcă iute, cad adesea la vatră. A întreprinde ceva fără capital nu este bine. A negustori cu buzunarele goale e greu. Trebuie să ai un ou în cuib, căci gainile depun ouăle acolo unde mai sânt. Trebuie să coci cu făina ce-o ai; iară dacă sacul este gol, e bine să nu te dai de pitar. A bate căramidă fără pac e ușor față de a câștiga bani fără a avea bani la început. Rămâni ceva mai mult calfă (sodal) până ce ți-ai agonisit puținii fiorini. Zboară, când ai căpătat pene, iară dacă încerci prea timpuriu, vei pați-o ca puil de corb care ș-a rupt grumazul pentru că a voit să zboare înaintea de a avea aripi. Negustoria fără bani este a zidi fără peatră, a face foc fără ațâțitoare, a arde lumina fără feștilă: probează încoaci, probează încolo și sfârșește cu rușine.

* Trimisă de preotul *N. Jurca* din Ciresș.

Cronica literară și culturală

Președinte al „Societății scriitorilor români” a fost ales fruntașul nuvelisticii noastre de azi, d. *Mihail Sadoveanu*.

Biblioteca Socec (No. 81—82) reeditează nuvelele lui *I. Popovici-Bănățeanu*: Din viața meseriașilor. Credem de cuviință a semuala aceasta știre, căci sunt atâția din tinerii noștri cari nu cunosc îndestul opera neuitatului nostru poet bănățean *I. Popovici*, nume scump în istoria literaturii românești dela *Eminescu* încoacea.

D. Prof. N. Iorga scoate la lumină, în *Vălenii de Munte*, vechi cuvântări de înmormântare și pomenire cu note explicative. Suntem recunoscători prea mult *d. prof. Iorga*, care și de astădată caută să contribuie la încălzirea sufletului nostru românesc prin editarea unor asemenea cărți de cuprins religios și moral. Bucățile alese din literatura noastră veche și nouă, sunt o hrană din cele mai curate pentru sufletele noastre tinere. Prin conținutul ei moralizator cartea aceasta merită cea mai largă răspândire și din ea învățătorii de religie și limba română, pot face lectură minunată cu elevii lor. (138 pagini, 80 bani).

Tot la *Vălenii de Munte* a apărut și întâiul volum de balade muntenesti a *d-lui C. N. Mateescu*, cu o prefață a *d-lui prof. Iorga*, relevându-se în aceasta caracterul istoric — local, pe care l-au aceste balade.

Poetul locotenent *N. Vulovici* tipărește curând al doilea volum de versuri ostășești, intitulat: *Stihuri Ojelite*. Cel dintâi s'a numit „*Vitejești*” și a avut o bunișoară primire în cercurile literare. Ceice doresc să și-l procure se pot adresa la administrația revistei „*Ramuri*” din Craiova.

În „*Neamul Românesc literar*” pe *Septemvire* frumoase cuvinte de pomenire pentru Șaguna de *prof. Iorga*, o traducere nouă a *Nebunului* lui *Petofi* (mai sunt încă două, una în „*Viața literară*” iar ceialaltă în „*Ramuri*”) de *V. L.*, o bună poveste „*Povestea unui han*” de *Const. Doboș*, *Amintiri despre Eminescu* de *Singeleanu* și o tristă poezie (*Noapte*) a *Mariei Mavrodin*, *Dări de seamă scurte* despre poeziile lui *Rotica* și nuvelele lui *Agărbiceanu*.

În tipografia arhidiecezană din *Sibiu*, a apărut cartea asesorului conzistorial *Gh. Tulbure*: „*Activitatea literară a mitropolitului Andrei Șaguna*”. Prețul cor. 1. 80.

Candela. Nr. 9 conține: *Epistola* lui *Iuda*, de *Dr. V. Gheorghiu*. *Virtutea creștină*, de *C. Morariu*. O serie de cuvântări ocazionale, de *Roman Bărgăuan*. Articole rutene. Scurte comunicări. Întrebări și cazuri pastorale. Cronică. Bibliografie.

A apărut: **Colecțiune de predici** pentru toate Duminicile de peste an, de Prof. Dr. T. Tarnavski și Dr. E. Voitschi. Tomul I. (Dela Duminica fariseului și a vameșului până la Duminica tuturor sfinților.) Se estinde pe 353 pag. format 8° mare și se poate procura la Dr. Dumitrie Cioloca, profesor la Institutul teologic din Caransebeș. Prețul 6 cor.

Licitațiune minuendă

Pe baza încuviințării Ven. Consistor diecezan gr. ort. român din Caransebeș dno 11 August 1909 Nr. 3743 B. să scrie *licitațiune minuendă* pentru zidirea de nou a bisericii gr. ort. rom. din **Șușca**, protopresbiteratul Bisericii-Albe.

Prețul de esclamare este 8864 coroane 80 fil. Licitațiunea să va ținea în 11/24 Octombrie 1909 la orele 11 a. m. la casa comună din loc.

Doritorii de a întreprinde acest lucru să se prezenteze în ziua amintită, având a depune vadiul de 10% din prețul esclamării în bani gata ori în hârtii de valoare.

Planul și specificațiunea de spese și măsuri să pot vedea în orice zi la oficiul parohial din loc.

Comuna bisericească își rezervă dreptul de preferință asupra acelor maestrii întreprinzători, în cari va avea mai multă încredere. Întreprinzătorul nu are drept de a pretinde diurne sau viatic și spese de călătorie.

Întreprinzătorul nu este îndatorat să rebonifice comunei bisericești spesele avute cu compunerea planului.

Șușca din ședința comitetului parohial, ținută la 13/26 Septembrie 1909.

Petru Blașiu
not. com. par.

Teodor Iancuțovici
președintele com. par.
1—3 [12]

Cu știrea adm. protopopesc tractual *Sofronie Nedici*.

Concurse

Să scrie pentru întregirea parohiei de clasa a II-a din comuna **Calina**, protopresbiteratul Oraviței cu termen de 30 de zile dela prima publicare în „Foaia diecezană“.

Emolumentele împreună cu acest post sânt:

1. Una sesiune parohială de 30 de jugere.
2. Stola și birul uzitat.
3. Cortel liber în casa parohială.

Recurenții să invite a-și înainta recursurile sale adresate comitetului parohial din Calina, Prea On. Oficiu protopresbiteral din Oravița, apoi a se prezenta în vre-o Duminică ori sârbătoare în sânta biserică spre a-și arăta dexteritatea în oratorie și cântare, dar nu în ziua de alege.

Calina la 23 August 1909 din ședința comitetului parohial.
2—3 [53]

Teodor Drugărin m. p.
președinte

Nicolae Blaj m. p.
notari.

În conțelegere cu protopresbiterul tractual.

Pentru ocuparea postului de *învățător*, la școala confesională gr. ort. rom. din comuna **Tapia**, să scrie concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare în „Foaia diecezană“.

Emolumentele:

1. Salar în bani gata 464 coroane.
2. Lemne pentru învățător și școală 144 coroane.
3. Pentru conferință 10 coroane.
4. Pentru scripturitică 10 coroane.
5. Două jugere de pământ arător socotite în 80 coroane și dacă învățătorul le va folosi are a suporta darea regească și comunala.
6. Dela înmormântări unde va fi poftit cu liturgie 1 coroană, fără liturgie 80 fileri.
7. Cărtir liber în edificiul școlii cu grădină de legumi; să observă că pe lângă grădina școlii să ață încă una afară.

Doritorii de a ocupa acest post sânt poftiți a se prezenta în vre-o Duminică sau sârbătoare în sf. biserică pentru a-și arăta dexteritatea în cant și tipic.

Să observă că alesul învățător are a purta socoșile bisericii și ale cultului și scripturistica în ședințele comitetului parohial fără nici o remunerațiune.

Alesul învățător este îndatorat a purta cantoratul în biserică și a instrua tinerimea în cântările bisericești.

Tapia, din ședința comitetului parohial ținută la 1 Martie s. v. a. c.

Constantin Chevereșeanu m. p.
președinte

Traian Miși m. p.
notar

1—3 [55]

În conțelegere cu protopresbiterul tractual.

Pe baza decisului Venerabilului Consistor diecezan Nr. 2 B. ex 1909 să scrie concurs la parohia a III-a pentru alegerea de paroh la parohia de cl. II-a din **Bocșa Română**, rămasă vacantă prin repausarea parohului Ioan Popovici, protopresbiteratul Bocșa montană, cu termen de recurgere de 30 zile dela prima publicare în „Foaia diecezană“.

Emolumentele sânt:

1. Sesiunea parohială.
2. Birul și stola uzitată.

Doritorii de a ocupa acest post au să-și trimită recursurile instruate conform statutului organic și regulamentului pentru parohii, adresate comitetului parohial gr. ort. din Bocșa română, Oficiului protopresbiteral.

Recurenții sânt poftiți ca cu prealabila încunoștințare a protopresbiterului tractual să se prezinte în vre-o Duminică sau sârbătoare în s. biserică din Bocșa rom. spre a-și arăta dexteritatea în cântare, oficiare și oratorie, dar nicidecum în ziua alegerii.

Bocșa română din ședința comitetului parohial ținută în 3/15 Iulie 1909.

2—3 [54]

Comitetul parohial

În conțelegere cu mine: *Petru Ieremia*, administrator protopresbiteral.

Pe baza decisului Vener. Consistor diecezan din 13/26 August a. c. Nr. 2794 Șc. să scrie concurs din nou pentru ocuparea de *învățător* la școala confesională gr. ort. română din **Petroman**, protopresbiteratul Ciacovii, cu termen de 30 zile dela prima publicare pe lângă următoarele emolumente:

1. Salar în bani 1000 cor.
2. Scripturistica 10 cor.
3. Cortel în natură și grădină pentru legume.
4. Dela înmormântări unde va fi poftit 1 cor.

De încălzirea saiei de învățământ să va îngriji comuna bisericească.

Alesul învățător este îndatorat a purta cantoratul în și afară de biserică, a instrua tânărimea școlară în cântările bisericești, iar dintre adulți a crește cântăreții pentru strană.

Preferiți vor fi aceia, cari vor avea 4. clase gimnaziale sau civile și vor dovedi cu atestat, că sânt în stare să instrueze și să conducă cor vocal bisericesc și lumesc.

Pentru instruirea și conducerea corului alesul va fi remunerat cu folosința alor 3 lanțe pământ arător.

Pentru servicii pestate în altă comună nu să acordă nici un fel de emolument.

Recursurile ajustate cu documentele recerute, eventual și atestat de serviciu — și adresate comitetului parohial din Petroman, să să subștearnă Prea On. Oficiu protopresbiteral din Ciacova, ctul Timiș, — iar recurenții să se prezinte în s. biserică spre a-și arăta dexteritatea în tipic și cântare.

Petroman, din ședința comitetului parohial ținută în 1/14 Septembrie 1909.

2—3 [53]

Treică Rusanda

preș. com. par.

Traica Pepa

not. com. par.

În conțelegere cu protopresbiterul tractual *Ioan Pinciu*.

Să scrie concurs pentru ocuparea postului de *învățător* la școala confesională gr. ort. română din **Căvâran**, protopresbiteratul Lugojului cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Foaia diecezană“ cu următoarele

Emolumente:

1. Salar în bani gata 740 cor.
2. Venitul dela 2 jugere de pământ dela intravilan și lemne 260 coroane.
3. Pentru scripturistica și conferință 30 cor.

4. Dela înmormântări unde va fi poftit 1 cor.

5. Cortei liber și apașinatoarele cu grădina de legumi.

Alesul învățător este îndatorat a purta cantoratul în și afară de biserică, a purta scripturistica comitetului și sinodului parohial, a compune socoile cultului și bisericii.

Pentru serviciile învățătoresci prestate în alte comune comuna bisericească nu acordă nici un emolument.

În candidație vor fi luați numai recurenți cu calcul bun.

Doritorii de a ocupa acest post, au a se prezenta în s. biserică în vre-o Duminică sau sârbătoare și a-și subșterne petițiile Prea On. Domn protopresbiter tractual Dr. George Popoviciu în Lugoj.

Căvărân în 4 Septembrie 1909.

3—3 [52]

În conțelegere cu mine: Dr. George Popoviciu protopresbiter.

Să escrie concurs pentru ocuparea postului de *învățător* la școala gr. ort. română din **Răcoșdia**, protopresbiteratul Bisericii-albe cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Foaia diecezană” cu următoarele

Emolumente :

1. Salar în bani gata 1000 coroane.
2. Cortel în natură.
3. Cvinvenale conform dispozițiilor cuprinse în §. 2 și 3 al art. de lege XXVII din anul 1907 cu începerea dela ocuparea postului.

4. Paușal pentru scripturistica 10 coroane.

5. Spese pentru conferință 20 coroane.

Alesul învățător este îndatorat a purta cu celalți învățători cantoratul în și afară de biserică, a instrua tinerimea școlară în cântarea bisericească din clasa lui.

Pentru serviciile prestate în a'te comune comuna bisericească nu acordă nici un emolument.

Recurenții au a-și subșterne recursele Prea On. Oficiu protopresbiteral din Biserica-albă fiind adresate comitetului parohial din Răcoșdia, au a se prezenta în vre-o Duminică sau sârbătoare în sânta biserică spre a-și arăta desteritatea în cântare, dar nu în ziua alegerii.

3—3 [51]

În conțelegere cu oficiul protopresbiteral.

Pre baza decisului comitetului parohial din **Zorlențul-mare** ddo 23 August a. c. să escrie concurs pentru întregirea definitivă a postului de *învățător* la *ambele clase* dela școala confesională gr. ort. rom. din aceasta comună, cu termen de recurgere de 30 zile dela prima publicare în Foaia diecezană.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt :

1. Salari în bani 600 cor.
2. Pentru lemne pre sama învățătorului și pentru încălzirea salei de învățământ 190 cor.

3. Diurne la conferință și adunarea generale 50 cor.

4. Pentru scripturistica 20 cor.

5. Pentru servitorul școlai 30 cor.

6. Dela înmormântări unde va fi poftit 1 cor.

Cortel cu două chilii, bucătărie, cămară, grajd, șopru și cocină, grădina de legumi și 1 juger pământ estravilan. Dela 1 Iulie 1910 să vor redica salarele la suma prescrică în lege.

Pentru serviciile prestate în alte comune nu să acoarda nici un emolument.

Alesul respective aleși învățători sânt îndatorați a instrua pruncii în cântările rituale și a conduce cântarea în și afară de biserică.

Doritorii cari voesc a reflecta la vreunul din aceste posturi, sânt avizați, ca recursele provăzute cu documentele preserise și adresate comitetului parohial, să le subștearnă Prea On. Oficiu protopresbiteral în Lugoj, și sânt poftiți a se prezenta în vr'o Duminică sau sârbătoare în s. biserică spre a-și arăta desteritatea în cântare și în tipic.

Zorlențul-mare la 25 August 1909.

3—3 [50]

Comitetul parohial

Pe baza ordinațiunei Venerabilului Conzistoriu diecezan din 3 Septembrie 1907 și 13 Iunie 1909., să escrie concurs pentru parohia de clasa III din comuna **Seceni**, cu termen de 30 de zile dela prima publicare în „Foaia diecezană”.

Emolumentele sunt :

1. Una sesiune parohială constătătoare din 32 jugere catastrale.
2. Stola uzitată.
3. Birul de una măsură cucuruz sau 2 cor. dela fiecare casă

Concurenții au a-și subșterne concursule lor, instruate conform statutului organic și regulamentului nou pentru parohii și adresate comitetului parohial din comuna Seceni, Prea On. Domn protopresbiter în Făget.

Concurenții sânt poftiți cu prealabila încunoștințare a Prea On. Domn protopresbiter tractual a se prezenta în vre-o Duminică sau sârbătoare în sfânta biserică spre a-și arăta desteritatea în cântare și oratorie.

Din ședința comitetului parohial gr. or. român din Seceni ținută în 5 Iulie 1909.

3—3 [49]

Gervasie Paulescu m. p.

Romulus Ciulonescu m. p.

președinte

notar.

In conțelegere cu mine: *Sebastian Olariu* m. p. protopresbiter tractual.

„Minerva“

Compactor Vasilie Damian

Caransebeș, în edificiul institutului teologic-pedagogic.

Primește spre efeptuire tot soiul de legături dela cea mai fină până la cea mai luxoasă; anume **Evangelii** simple și în lux, cartea donatorilor sf. biserici, protocoale, cărți de biblioteci, cutii etc., cu prețuri foarte moderate.

Pentru biblioteci bisericești și populare fac prețuri foarte reduse.

Cu deosebită stimă

Vasilie Damian

legător de cărți.

1—10 [3]

AVIZ!

Am onoare a recomanda mult stimatei Dame Atelierul meu bogat în **pălării, blouse, rufe și altele**

în cele mai moderne soiuri.

Costume pentru dame

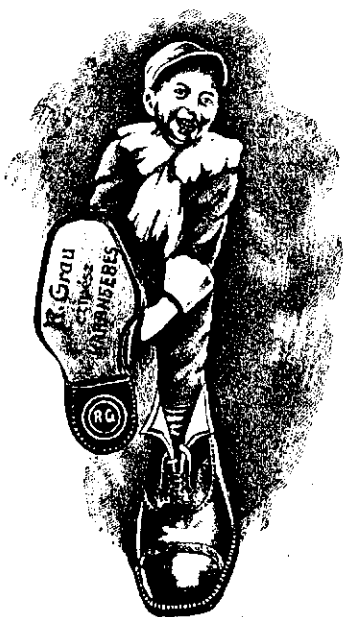
să pot confecționa, după procurare, în timpul cel mai scurt, cu preț foarte moderat.

Cu deosebită stimă

Gál Helén

(Strada principală, în casa Brancovici.)

1—3 [2]

52 - 52 [3]

R. GRAU ȘI FIUL, păpuțar

Karánsebes („LA CIZMA ROȘIE“)

Telephon 47. In casa institutului pedagogic-teologic diecezan.
Depositul cel mai mare în ghete fine de dame,
domni și băeți.

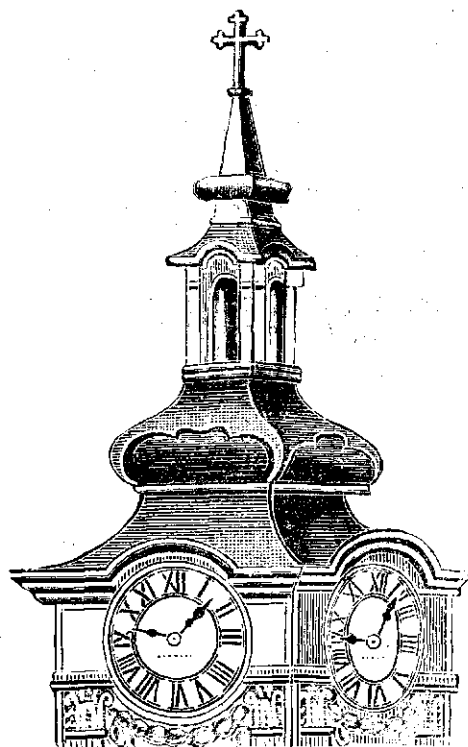
Unicul depozit al renumitelor fabricate a toată lumea

„Kobrak“ și „Danubia“

și ghete veritabil americane.

Gătirea ghetelor fine și moderne după măsură.

Reparaturi prompt și ieftin.

OROLOAGE

pentru turnuri bisericesti

in executare solida precum și repa-

ratura acestora prevede sub garanție

Friederic Grochowina

orologier și mehanic

in Caransebes.

Casa institutului pedagogic-teologic diecezan Telephon 31

9—26 [1]